

1949
Hankerekisteriin

29.6.-08

M. Korhonen

Kertomus Sipoon vanhassa kirkossa suoritetuista korjaustöistä 19/4-10/5-49.

Keväällä 1949 suoritettiin Sibbo Hembygdsforskningsföreningen -nimisen yhdistyksen toimesta Sipoon vanhassa kirkossa lattian korjaustöitä, joiden yhteydessä Muinaistieteellisen Toimikunnan puolesta tehtiin uusia mittauksia ja muistiinpanoja, sekä samalla suoritettiin eräitä pienehköjä tutkimuksia kirkon lattian rakenteen selvittämistä varten. Muinaistieteellisen Toimikunnan puolesta valvoi työn suoritusta arkeologian ylioppilas Eino Hukkinen, konservaattori Th. Lindqvistin suorittaessa osan mittauksista. Työssä oli, paitsi varsinaisia kivenlaskijoita, koko korjaustöiden ajan kaksi miestä.

Mainitun yhdistyksen puheenjohtajan, kanttori Ejnar Ekin mukaan alennettiin v. 1935 kirkon puulattiaa, edellinen puulattia oli tehty v. 1929. Vv. 1939-1944 säilytettiin kirkossa arkistomateriaalia, jollain puulattia tuuletuksen puutteessa pääsi lahoamaan. Tässä lattiassa

oli kuorin edessä ollut koroke sekä alttarin ympärillä toinen koroke.

Puulattian poistamisen jälkeen oli maanpinta korjaustöiden alkaessa monessa kohdoin vajonnut, osoittaen maanalaisten hautojen sijaintia (kuvat 1-5). Tehtyjen koekaivausten perusteella havaittiin hautoja olevan kautta koko kirkon lattian pinnan, kuori mukaan luettuna. Tiilestä muurattuja hautaholveja tavattiin useita, myös aivan alttarin edestä ja vierestä ^{kuvat} (6-8), kuoripylväitten edestä niinikään, sekä pohjoisseinästä noin 11/2 metrin etäisyydeltä, keskiosassa kirkkoa, samoin hautaholvi. Lopuksi tavattiin länsiseinää lähinnä olevan pylvään ja tätä vastassa olevan pylvään välisestä keskilaivasta alimmaisen lattiakerroksen alta tiilinen hautaholvi, jonka päältä tavattiin lisäksi luita, siis alimman lattiakerroksen ja holvin välistä. Ainakin tällä kohdalla havaittiin nimittäin lattiassa aikanaan olleen kolmekin kivikerrosta päällekkäin, joista keskimmaisessä oli vielä näkyvissä n. 1 metrin ~~pit~~uudelta suorakivirivi, joka näytti jatkuneen pylväiden kulmiin asti. Puulattian alla ollut alkuperäinen kivilattia oli osaksi myöhempien korjauksien yhteydessä hävinnyt, osaksi melko hyvinkin säilynyt. (Kuvat 1 ja 2). Tässä saattoi erottaa kirkon pituussuuntaan neljä suoraa kiviriviä, jotka olivat jakaneet lattian eri osiin, otaksutaavasti [↑]hautauksien helpottamiseksi. (Kuva 9). Poikittaisia rivejä ei enää sensijaan ~~ei~~ varmuudella voitu todeta, paitsi N-W-kurkassa pari kivilaattaa, jotka saattoi olettaa kuuluneen

länsiseinän edessä olleeseen poikkiriviin.

Suorat kivirivit olivat yleensä tehdyt isommista kivistä kuin muut lattian kivet. Asehuoneen ovesta katsoen toinen rivi oli säilyneen osan keskipaikkeilla kapeista pitkänomaisista kivistä ladottu. Pohjoisseinää lähinnä oleva kivirivi oli pienemmistä kivistä ladottu kuin muut. Sen vieressä olevassa rivissä sitävastoin oli käytetty suurikokoisimpia kiviä.

Länsipäädyssä olevan oven edessä sijatseva suuri laakakivi oli vajonnut 30 cm ja pahasti kallistunut (kuva 10). Kiven edestä tavattiin hauta ja m.m. sääriluu.

Kivilattian taso määräytyi alkuperäisessä tasossa olleiden kivien mukaan huomattavasti alemmaksi kuin aikaisempi puulattia. Korkeimmalla kohdalla, kuorissa olevan puulattian tason ja kivilattian ero tuli siten olemaan n. 26 cm, muualla kuitenkin vain 7 cm.

Korjaustöissä päätettiin noudattaa mahdollisimman tarkasti alkuperäistä rivijakoa sekä käyttää, mikäli mahdollista, näihin kiviriveihin alkuperäisiä kiviä.

Urakoitsija Smirnov teki tarjouksen lattian kiveämiseksi, mutta kustannusarvion suuruuden (260:-² m) tähden urakka annettiin V. Mäkelän kadunlaskemisliikkeelle, joka sitoutui suorittamaan työn à 150:-^m.

Alttarissa oli havaittavissa useita eri kerroksia, n. 40 cm rappauksen alarajasta näkyi uudempi rappauskerros. Sisältäpäin katsot-

tuna havaitsi ylempänä käytetyn litteämpiä tiilejä kuin vanhemmassa kerroksessa alhaalla.

Asehuoneen lattia oli siksi hyvässä kunnossa, että se ei kaivanut mitään korjauksia. Lattian keskellä kulki samanlainen kivistä kuin itse kirkossa.

Sakastin lattiaa purettaessa löytyi vanhan viinikellarin perustus, mitoiltaan noin 80 x 125 cm. (Kuvat 11-14). Lattian muodosti hiekansekainen savimaa, jonka sekaan, tehdyn koekaivauksen mukaan, oli asetettu suuria harmaakivilohkareita. (Kuva 15). Viinikellarin seinät oli tehty alempana kivilohkareista, jotka kuuluivat lattiatäytetseen, ylempänä tiileistä. Paikoin ulottui tiiliseinä pohjan saakka, portaantapaiset olivat myöskin tiilestä tehdyt. Sakastin oven edessä kirkon puolella oleva porras^{la}kivi oli pahasti vajonnut alla olevan haudan johdosta (kuva 16).

Paitsi haudoista ja haut^aholveista tavattuja arkunpalasia, tekstiilijätteitä, pääkalloja y.m. laurangon osia, löydettiin kirkon lattiakivien välistä värillisiä lasinsiruja (sinistä ja vihreää), peltin virsinumero, viisi kappaletta ruotsalaisia kuparirahoja vuosilta 1700 - 1802, sekä sakastista, viinikellarin pohjalta, suurikokoisen lasipullon sirpaleita. Edellämainitut esineet otettiin, paitsi luita, kaikki talteen.

Helsingissä, marraskuun 28 p:nä 1949.

Leo Hultman